Dr G. verkeert in uitdrukkelijke tegenspraak met de Gereformeerde belijdenis.

Hij haalt — zonder het zich bewust te zijn, dat nemen we aan, maar daarom toch niet minder daadwerkelijk — een van de pijlers, waarop het gezag der Heilige Schrift rust, omver.

Wij hebben reeds vóór de Synode erop gewezen, dat het dubieus stellen van de beide met name genoemde Paradijsboomen en het spreken van de slang slechts s y m p t o m e n waren, maar die uitingen waren van een gevaarlijke ziekte.

Die ziekte is thans openbaar geworden.

De schismatieke Schriftbeschouwing is zeer ernstig krank.

— Drie benoemingen.

Het pas verschenen Jaarverslag van onze Vrije Universiteit, dat de gunstige metamorfose, welke het verleden jaar heeft ondergaan, dit jaar heeft laten doorwerken, spreekt van groote zorgen en donkere wolken.

De zware buien, welke aan den kerkelijken hemel dreven, dreigden zich ook boven onze Universiteit te ontlasten.

Maar die zwarte wolken zijn toch omzoomd door zilveren randen.

De financieele toestand heeft onder dat alles weinig of niet geleden.

En nu, nadat het jaarverslag gedrukt en verzonden was, werden niet minder dan drie benoemingen gepubliceerd.

Mr Dooyeweerd en Dr Vollenhoven werden tot gewoon. Dr Waterink tot buitengewoon hoogleeraar benoemd.

Dit beteekent alzoo v e r v u l l i n g, vervulling van een opengevallen plaats (vacature-wijlen prof. Zevenbergen), van een open komenden katheder (in verband met de emeriteering van prof. Geesink) en tevens u i t b r e i d i n g (een nieuwe leerstoel in de paedagogiek).

Wij brengen den benoemden hier publiekelijk onzen gelukwensch.

Moge het gebed van ons Gereformeerde volk voor hen opgaan.

Stelle onze God hen in staat de wetenschappen, waarin zij benoemd zijn, uit den wortel der Gereformeerde beginselen tot opbloei te brengen.

— Heugelijke verschijnselen.

Een goede tijding uit een ver land is als koud water op een vermoeide ziel, zegt de Spreukendichter.

Welnu, er is een goede tijding gekomen uit een ver land.

Vervulde Indië, gezien de discussies in de kerkelijke pers ahdaar, ons met vreugde vreeswekkend, de classis Batavia heeft openlijk haar instemming betuigd zoowel met de dogmatisch-exegetische, als met de kerkrechtelijke besluiten van Assen en alzoo de vrees weggenomen. Hierin ligt immers ook opgesloten, dat, mochten er in Indië gevonden worden, die aan de zijde van Dr Geelkerken staan, zij naar de aanwijzingen van Assen zullen behandeld worden. Het moederland kan gerust zijn.

Werd teikens in de schismatieke pers gevraagd: waarom laat men de schrijvers van „Ons aller moeder" ongemoeid, de kerkeraad van Amsterdam teekende bij een besluit, dat hij nam, ten opzichte van bezwaarde broeders, aan, dat ook Dr B. Wielenga daartoe had medegewerkt.

De kerkeraad van Rotterdam deed een nog opzettelijker mededeeling aan de gemeente.

Hij publiceerde:

> Naar aanleiding van vragen, die gedaan zijn, constateert de Kerkeraad opnieuw, dat al onze predikanten, ook zij, die medegewerkt hebben aan de brochure „Ons aller moeder", zich geheel geconformeerd hebben aan de beslissingen van de Asser Synode.
>
> Mochten er zijn, die op grond van deze brochure zouden meenen, dat de bedoelde beide predikanten de bijzonderheden uit het Paradijsverhaal disputabel willen stellen, dan spreekt de Kerkeraad uit, dat daartoe, hun vrijwillig gegeven verklaring gehoord, alle grond ontbreekt.
>
> Ds J. A. TAZELAAR, Praeses.
> A. VAN ROON, Scriba.

Alzoo, aangaande drie van de vijf schrijvers van „Ons aller moeder", heeft men geruststelling ontvangen. Wij vleien ons, dat zulk een mededeeling aangaande de overige twee niet zal uitblijven.

Memoreeren we nog, dat Ds J. C. Rullmann, van wien toch reeds bekend was, dat hij zijn oordeel omtrent „Ons aller moeder" in volkomen bevredigenden zin herzien had, een hartelijke en zeer sympathieke recensie gegeven heeft van de „Open Brief", welke de Synode aan de kerken gericht heeft.

Deze teekenen merken we met dankbaarheid jegens den Heere op.

Bij de gevallen, die onze kerken nog in spanning houden, en bij de waakzaamheid, welke nog altijd geboden is, mogen we dit goede uit Gods hand niet voorbijzien.

— Een Janus-figuur.

Verschillende comité's van actie of van „herstel der eenheid" staan in de laatste weken een Janus-figuur.

Zij toonen twee aangezichten.

In Amsterdam heeft het comité besloten niet als comité zich tot den kerkeraad te richten, maar wel als comité ten opzichte van de bezwaarden te blijven voortbestaan.

Op andere plaatsen ontbinden zich de comité's, maar reiken tegelijk gedrukte bezwaarschriften uit, waaronder de bezwaarden slechts hun naam hebben te teekenen.

Het Centraal comité acht het wenschelijk, dat geen dienstdoende predikanten in zijn midden zitting nemen, maar rekent wel op hun moreelen steun.

Dat spel van: zoo ben ik comité en zoo ben ik het niet meer en van: ik laat u los en ik houd u vast, is alles behalve verheffend.

't Is taktiek. Maar ook een eerlijke?

't Is oppositie. Maar ook een loyale?

— Amsterdam-Zuid.

In de verschillende bladen heeft men de steun-aanvrage van de kerk van Amsterdam-Zuid kunnen lezen.

Hoewel ons blad in den regel dergelijke gevallen niet bespreekt, hebben we zeker geen jaloezie te vreezen, wanneer wij hier een uitzondering maken.

Men zal toegeven: 't geval zelf is een uitzondering.

Zoo goed als zeker krijgt Amsterdam-Zuid door minnelijke schikking, spoedig een van de twee kerkgebouwen, die haar rechtens toebehooren.

Maar uit eigen waarneming kunnen wij verzekeren, dat dit voor de gemeente veel te klein is.

Er moet onmiddellijk tot het bouwen van een tweede kerk worden overgegaan.

Kerkeraad, Classis en Synodale Deputaten verklaren, dat dit de draagkracht der gemeente ver te boven gaat.

Daarom wordt de hulp van alle kerken ingeroepen.

Allen, die dankbaar zijn voor de besluiten van Assen, hebben nu de gelegenheid om dat niet alleen met woorden, maar ook met de daad te bewijzen.

Laten de kerken, die gewoon zijn voor kerkbouw op andere plaatsen wat uit een fondsje af te zonderen, ditmaal eens een anderen weg volgen.

Met minder dan een volle, goed voorbereide, warm aanbevolen collekte, kan geen enkele kerk volstaan.

— Persoonlijk feit.

Helaas moet ik de aandacht vragen voor een persoonlijk feit.

In de schismatieke en als echo daarvan ook in de liberale pers werden mij steken gegeven, omdat ik, naar men beweerde, medewerker aan „De Telegraaf" zou zijn!!

Natuurlijk heb ik daarop niet geantwoord.

Een kerkeraad in de buurt van Amsterdam was ook al ongerust geworden en vroeg mij om inlichtingen.

Ik zond ze per omgaande.

In zijn kerkbode was vermeld, dat men bij mij zou informeeren. Tenminste zoo las ik in andere bladen. Of men ook de gemeente er mee in kennis gesteld heeft, dat ik de gewenschte inlichtingen gegeven had, weet ik niet. Dezelfde andere bladen alsdaan zwegen erover.

Verder hoorde ik van de zaak niets meer.

Totdat zij verleden week in een van onze beste bladen, de a.r. „Rotterdammer", in de Vragenbus werd opgerakeld en dat op een manier, welke — ik zal er een van de zachtste kwalifikaties voor kiezen — ongemanierd moet heeten.

Men oordeele zelf.

2452. **G. de L. te R.** 1. Inderdaad komt de naam van Professor Hepp voor als verzorger van een rubriek of als medewerker in een circulaire, die de „Telegraaf" verspreidt. En we begrijpen levendig, dat u een oogenblik verstomd hebt gestaan, toen u dat las. Terecht vraagt u: Hoe is dat mogelijk? En u zult wel niet de eerste zijn die dat gevraagd heeft. We beleven rare dingen tegenwoordig en het ergste is, dat de betrokkenen het „raar" vinden, dat je ze „raar" vindt.

Het beste is dat u den Professor maar eens schrijft, dat u het zoo „raar" vindt. Als alle menschen dat deden, die voor de eigen Chr. Pers ijveren en het onbehoorlijk oordeelen, dat een van onze voormannen de ruiten en deuren van zijn eigen huis intrapt, zou zoo'n Professor misschien nog tot de ontdekking te brengen zijn, dat hij inderdaad „rare" dingen doet.

Is het niet in den trant, waarin „Het Volk" over Wijnkoop spreekt?

Toch stoot ik mij aan den toon niet het meest.

Daardoor wordt deze Vragenbus-medewerker alleen zichzelf.

Het ergste vind ik het gebrek aan vertrouwen, dat hierin aan het licht treedt.

Deze medewerker had aan den vrager moeten antwoorden: prof. Hepp kan geen medewerker van „De Telegraaf" zijn.

Zooveel vertrouwen behoorde hij in mij wel te hebben.

Ik meen daar krachtens heel mijn verleden aanspraak op te mogen maken.

En zoo hij toch nog aarzeling kende had hij slechts bij zekeren verslaggever van „De Rotterdammer" te informeeren, welke steeds mijn houding is tegenover christelijke en niet-christelijke pers en die had hem wel van zijn ziekelijk wantrouwen kunnen genezen.

En zoo hij dien weg niet wilde inslaan, had hij mij kunnen schrijven en ik zou hem uit den droom hebben geholpen.

Maar in stee daarvan zaaide hij giftig wantrouwen.

Het jammere is, ik herhaal het, dat hij daartoe de gelegenheid vond in een van onze uitnemendste pers-organen.

In zoover had hij succes, dat velen zich tot mij om inlichtingen wendden.

Zeer gunstig stak de toon van die brieven af bij dien van den Vragenbus-medewerker.

Er waren er ook, die hun verontwaardiging luchtten over zijn — ik zal het maar zoo zeggen — inferieur geschrijf.

Zelfs deelde een korrespondent mij mede, dat hierachter schismatieke sympathieën spelen.

Ofschoon dat veel zou verklaren, neem ik het — mijn vriendelijke schrijver houde het mij ten goede — liever niet aan.

Terwille van deze schrijvers nu wil ik op de zaak ingaan.

Op dat stukje in de Vragenbus zelf zou ik nooit hebben gereageerd.

Er moet door „De Telegraaf" volgens den een een circulaire, volgens den ander een reklamebockje, volgens een derde een prospectus zijn uitgegeven. Wat het nu eigenlijk is, weet ik nog niet. Ik heb het nooit in handen gehad.

Daarin zou dan mijn naam moeten voorkomen als verzorger van een rubriek of als medewerker. Wat er precies staat, weet ik vanzelf ook niet, wijl ik het nooit onder de oogen heb gehad. En de vragenbus-medewerker van „De Rotterdammer" schijnt het ook al niet precies te weten.

Tegenover deze onwetendheid staat echter, dat er tusschen „De Telegraaf" en mij g e e n e n k e l e b a n d o f v e r b i n t e n i s bestaat.

Is dat den Waantrouwende duidelijk genoeg?

Nu verontschuldige hij zich niet, dat hij de dupe is geworden van een verkeerde publikatie.

Neen, hij is de dupe geworden van zijn eigen wantrouwen en gemakzucht.

Of ik dan nooit een letter in „De Telegraaf" heb geschreven?

Zeker, ik heb er eens twee artikelen in geschreven over „Calvinisme en Humanisme", voluit met mijn naam onderteekend. Er zou een serie van theologische beschouwingen in genoemd blad verschijnen en om over het Calvinisme voor te lichten zocht men mij aan.

Ik had daartegen geen bezwaar, gelijk men algemeen in onzen kring daartegen geen bezwaar maakt.

Prof. Diepenhorst, de politieke Hoofdredacteur van „De Rotterdammer" nog wel — wist de Vragenbus-medewerker dat niet — plaatste op die wijze ook een artikel of misschien wel meer in „De Telegraaf".

Mr Heemskerk ook.

Mr G. B. A. Grosheide schreef twee artikelen in „Het Handelsblad".

Mr V. H. Rutgers stond aan het „Haagsch Maandblad" — toch ook geen periodiek van onze richting! — van Mei 1925 een bijdrage af.

Van Prof. Anema herinner ik mij een artikel in „De Groene Amsterdammer".

Zoo zou ik kunnen voortgaan.

Ik zou kunnen teruggaan tot Kuyper en Bavinck toe.

Onze mannen hebben nooit het standpunt ingenomen, dat wanneer door de niet-christelijke pers voordichting over bepaalde punten werd gevraagd, dit beslist moest worden afgewezen.

Dat standpunt mag ook niet worden ingenomen.

Men zou daarmee tot op zekere hoogte zijn roeping als propagandist voor onze beginselen verloochenen.

De twee artikelen, welke ik schreef, waren uitsluitend bestemd voor hen, die het Calvinisme nooit anders dan van den buitenkant hadden leeren kennen.

In een van onze bladen zouden zij dan ook niet op hun plaats zijn geweest. Zonder effekt zijn ze niet gebleven. Onder de korrespondentie, welke ik ontving, was ook een verzoek om lektuur over het Calvinisme.

Wij staan in den evangelisatie-arbeid voor de moeilijkheid: hoe bereiken wij de intellektueelen?

Meer dan een referaat is er over gehouden.

Een oplossing werd niet gevonden.

Hier opende zich echter een weg.

Ik heb vrijmoedig getuigd van ons heerlijk Calvinisme.

Het was voor mij een ongezochte, welkome gelegenheid.

Wanneer ik morgen aan den dag de uitnoodiging ontving om in een Roomsche kerk de Gereformeerde wereld- en levensbeschouwing aan te prijzen, ik zou die zeker aannemen.

Wanneer mij het zonderlinge voorstel werd gedaan om in een Schouwburg, waar — laat ons zeggen — „Blanke Ballast" wordt opgevoerd, in de pauze te spreken over het geloof in Christus en ik kon er op rekenen, dat het geen grap was, ik geloof niet, dat ik lang zou aarzelen, om er aan te voldoen.

Zou ik daarmee onze menschen in de verleiding brengen om Roomsch te worden of den schouwburg te bezoeken?

Dat is immers te dwaas!

Zou ik door bij een enkele gelegenheid te schrijven in een of ander niet-christelijk persorgaan, onze menschen in den waan brengen, dat b.v. de liberale pers even recommendabel is als de christelijke?

Zoo onnoozel zijn onze menschen niet!

Die weten best te onderscheiden.

Zij zijn in dit opzicht niet zoo kleingeestig als de meergemelde Vragenbus-medewerker.

Wij vertrouwen intusschen, dat onze degelijke „Rotterdammer", welke wij zonder voorbehoud aanbevelen, dezen medewerker de kastijding zal toedienen, welke hij verdient, — niet ter wille van mij, maar van den man zelf, opdat uit hem een welgemanierd, goed anti-revolutionair journalist groeie.

Ook hopen we, dat het blad hem erop wijzen zal, dat hij openlijk zijn verontschuldiging heeft aan te bieden, — wederom niet ter wille van mij, maar van onze menschen, die hij met zijn ongemotiveerd wantrouwen zocht aan te steken.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Het recht en de plaats der „kenmerken" in het geloofsleven

Zóó meen ik te mogen formuleeren het onderwerp, waarover onze lezer B. te D. een vraag inzond.

De vraag zelve bestrijkt eigenlijk een veel grooter veld.

Ze luidt: „Heeft ons intellect een functie in ons geloofsleven te vervullen; en, zoo ja, welke?"

Een vraag, zooals men ziet, die niets minder geldt, dan de plaats en de beteekenis van het verstand in de Religie; die niet te beantwoorden is, zonder dat eerst is aangewezen en belicht de

plaats, die het verstand, in onderscheiding van en in verband met gevoel en wil, in ons zieleleven heeft; en die een verhandeling zou eischen, zóó breed als we in deze rubriek niet geven kunnen.

't Is daarom erg gelukkig, dat de vrager tusschen haakjes een toelichting laat volgen, die bewijst, dat hij heel wat anders, in elk geval heel wat minder wenscht dan zijn vraag doet denken.

Hij laat volgen: „Ik heb hier het oog in 't bizonder op het toetsen van ons geloofsleven aan de bevinding der heiligen in de H. Schrift, alsook op de kenmerken-prediking. Wat is uw oordeel daarover? Mogen wij langs dezen weg o.m. tot een sluitrede of conclusie komen?"

Wat onzen vrager bezig houdt raakt dus wel, als ik het zoo eens noemen mag, de verstandelijke zijde van het geloofsleven; doch dan niet over haar volle breedte, maar uitsluitend in één bepaalde functie. En dan wel de functie, die bestaat in ons toetsen van eigen immediik leven aan wat we gewoon zijn „kenmerken van genade" te noemen. Nu is ook zóó het veld, waarop onze broeder me verzoekt zijn gids te willen zijn, groot genoeg. Doch als ik me strikt houden mag aan de begrenzing, die hij zelf maakte, kan ik hier wel de ruimte vinden voor het verlangde antwoord. Ik houd me dan maar niet op bij de vraag, of de toetsing waarover het hier gaat enkel een verstandelijke werking onzer ziel is, en of — en in hoever dan — niet ook het gevoelend en het willend zieleleven erin betrokken zijn. We kunnen dat laten rusten. In elk geval toch is de werking der ziel daarbij in hoofdzaak van verstandelijken aard.

Om nu verder te komen, moeten we beginnen met de vraag te stellen, wat we ons denken als het voorwerp der toetsing waarover we het hebben zullen, m.a.w. wat getoetst moet worden. Onze vrager laat ons daarover wel wat in het onzekere. Hij spreekt van het toetsen „van ons geloofsleven". Doch dat toetsen kan tweeërlei gelden: het kan gelden de echtheid van wat we ons geloofsleven achten, en ook de gezondheid ervan.

Bij het eerste gaat het over onzen staat; bij het tweede over onzen welstand.

Vrager denkt, naar 'k vermoed, aan het eerste. 'k Vermoed dat, buiten wat hij-zelf schrijft om, op grond hiervan, dat we steeds, zoodra er sprake valt van zelf-toetsing en zelf-beproeving, zoo goed als uitsluitend denken aan beproeving van onzen genadestaat. Zelfs bij de regelmatig terugkeerende zelfbeproeving vóór de viering van des Heeren Avondmaal, ben ik overtuigd, dat verreweg den meesten niets anders voor den geest staat. En 'k ben er niet gerust op, dat onze voorbereidings- of proefpredikaties daar geheel onschuldig aan zijn.

Een jammerlijk misverstand en, erger nog, een ernstige aanklacht.

Het eerste, omdat er bij ons nog o zooveel haperen kan — ook wat betreft de rechte zielsgestalte voor het ontvangen van het H. Avondmaal — al is het met onzen staat voor God in orde.

Stand en staat waren onze oude „Praktizijns" dan ook gewoon goed uit elkander te houden.

En het laatste, omdat het van ergerlijke zelfzucht getuigt, dat we ons wél bekommeren over den staat, maar niet of uiterst weinig om den stand onzer ziel.

En buiten dit alles blijkt de zonde ook hier weer dwaasheid: want Gods kinderen zouden heel wat minder blootstaan aan aanvechtingen en twijfelingen omtrent hun staat, zoo ze meer acht gaven op en waakten over den stand hunner ziel.

Doch, ik mag hier niet verder op ingaan.

Dat ik er me even bij ophield, had zijn reden niet alleen in een bedenkelijke praktijk, maar ook in de toelichting van de mij gestelde vraag.

Want ze sluit zich, naar 't me toeschijnt, bij deze praktijk aan.

Dat: „Mogen wij langs dezen weg o.m. ook tot een sluitrede of conclusie komen?" doet me denken, dat ook vrager zich den staat en niet den stand als voorwerp denkt van de toetsing, waarover hij schrijft.

Nu, laat me dan, met me-zelf en met anderen, ook hém opwekken, niet enkel te vragen naar de echtheid, maar óók en niet minder naar de gezondheid van ons geloof en ons geloofsleven. Laat er ons van verzekerd zijn, dat zijn echtheid overtuigender blijken zal, naarmate zijn gezondheid minder te wenschen overlaat, en dat, omgekeerd, uit zijn gebrek aan gezondheid heel wat twijfelingen aangaande zijn echtheid bij ons opkomen.

Doch hiermee bedoel ik geen oogenblik af te dingen op het recht en de waarde van onze zelfbeproeving ten aanzien van onzen genadestaat.

Niemand, die oprecht werd voor God en tegenover zichzelf, en in wiens hart de Heilige Geest waarachtige bekommering werkte over zijn eeuwige behoudenis — of de vraag naar zijn genadestaat werd hem levensvraag.

Levensvraag — stellig.

Want wat is ze?

Is ze het koude redeneeren en het kille rekenen, waarmee praatchristen bij zichzelven vaststelt — want deze uitkomst stáát tevoren bij hem vast — dat hij „lieve kenteekentjes" en „zalige kenmerkjes" — dat zijn bij hem, met al zijn praten van onmacht en verdoemelijkheid, in den grond niets anders dan zooveel vromigheidjes — genoeg in zich vindt, om in het kringetje van „het volkje" óók een woordje mee te mogen spreken?

Neen, dat is de caricatuur, dat is het spotbeeld ervan.

De vraag naar onzen genadestaat — dat is de vraag waarmee de heiligheid en de gerechtigheid Gods uit de donkerten van dood en eeuwigheid op ons afkomen: zijt ge verzoend met uw God; weet ge u gerechtvaardigd in Christus; en, in plaats van een kind des verderfs, een erfgenaam des eeuwigen levens?

Vragen, die dan weer allerlei andere vragen in zich sluiten: of ons berouw over de zonde wel oprecht is, of we wel waarlijk door het geloof ons betrouwen op Christus stellen, en in Hem op de genade Gods, en op Gods belofte in het Evangelie; of we, in vijandschap tegen de zonde en in liefde tot onzen God, de kenteekenen dragen van een oprecht geloof en van wedergeboorte uit den Heiligen Geest, en zooveel andere.

Dat met deze en dergelijke vragen een geloovige zich gedurig omtrent zijn genadestaat te beproeven en te toetsen heeft, zal wel niemand ontkennen.

Het Woord onzes Gods wekt er ons zelfs met zooveel woorden toe op.

Niet alleen rechtstreeks in een vermaan als dat van den Apostel Paulus tot de Corinthiërs in 2 Cor. 13:5: „Onderzoekt u zelven of gij in het geloof zijt; beproeft u zelven. Of kent gij u zelve niet, dat Jezus Christus in u is? tenzij dat gij eenigszins verwerpelijk zijt"; doch ook indirect in woorden als 1 Joh. 3:14: „Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben", 1 Joh. 4:13: „Hieraan kennen wij, dat wij in Hem blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijnen Geest gegeven heeft", en tal van andere plaatsen.

Onze Belijdenisschriften spreken ervan o.a. in den Heidelb. Catechismus Zondag 32, als het daar heet, dat de geloovigen o.m. ook hierom goede werken hebben te doen, „dat ook hij zich zelven van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij", en in de Dordtsche Leerregelen Hfdst. I, par. XII, als daar beleden wordt, dat de uitverkorenen van hunne eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid verzekerd worden, niet „als zij de verborgenheden en diepten Gods curieuselijk doorzoeken, maar als ze de onfeilbare vruchten der verkiezing, in het Woord van God aangewezen (als daar zijn: het waar geloof in Christus, kinderlijke vreeze Gods, droefheid, die naar God is over de zonde, honger en dorst naar de gerechtigheid, enz.) in zichzelven met een geestelijke blijdschap en heilige vermaking waarnemen". Zie ook ons Avondmaalsformulier.

Hiermee heb ik reeds mijn oordeel gegeven over wat br. B. „kenmerken-prediking" noemt; ten minste als hij daarmee bedoelt een prediking, die gedurig maant tot zelfbeproeving en zelf-toetsing aan het Woord.

Als het Woord-zelf er toe opwekt en er leiding bij geeft, kan geen prediking daarzonder volle bediening des Woords zijn.

Denkt br. B. daarbij echter aan een prediking, die opgaat in het voorhouden en aanleggen van „kenmerken", dan is ze stellig nog minder vólle bediening des Woords. Ze zou een prediking van den christen zijn, in plaats van van den Christus.

Overbodig te zeggen, dat we in deze zelfbeproeving ten opzichte van onzen staat voor God, te doen hebben met één der teederste dingen waartoe we geroepen worden, en waarin ons méér dan bij iets anders heilige omzichtigheid voegt. En dat geldt dan in de eerste plaats den toets dien we ons aanleggen.

Br B. denkt daarbij, naar 't schijnt, uitsluitend aan „de bevinding der heiligen in de H. Schrift".

Dat is, zeer zeker véél te eng genomen.

Behalve de bevindingen der heiligen, die we overigens maar voor zoo klein een deel kennen — en dat geldt dan in hoofdzaak nog alleen voor de Psalmdichters — komen hier óók in aanmerking alle levensopenbaringen bij de vromen des Ouden- en Nieuwen Testaments, voorzoover ze vruchten des Geestes waren.

Dat laatste moet er met veel nadruk aan toe gevoegd, omdat er in wat de Schrift ons van Gods heiligen boekte, ook allerlei is, dat geen vrucht des Geestes, maar werk des vleesches was.

Ook de levensopenbaring der heiligen moet daarom op háár beurt getoetst aan den proefsteen dien we ons-zelven hebben aan te leggen.

Daarom is het veiliger met onze kerken, in het zooeven aangehaalde uit de 5 Artikelen tegen de Remonstranten, alleen van „de onfeilbare vruchten der verkiezing, in het Woord van God aangewezen", als van den beslissenden keursteen, te spreken.

En of we dan, naar B. vraagt, uit deze kenteekenen van genade, tot een sluitrede of conclusie mogen komen?

Zonder twijfel. Schriftuurplaatsen als 1 Joh. 4:13 bewijzen dit overtuigend.

Trouwens, waartoe anders zou dergelijke toetsing van onszelven aan de vruchten des Geestes, anders dienstig zijn?

Alleen — laat ons niet vergeten, dat we hier zijn op het terrein der bizondere genade, en wel meer bepaald op dat van de verzegeling der geloovigen, en dat die verzegeling en verzekering van Gods kind het werk is van den grooten Trooster onzer zielen: den Heiligen Geest; dat we daarom niets vorderen met het opmaken van onzen staat bij manier van een rekensom; en dat de wettige conclusie, die alleen onze ziel vastheid en zekerheid kan geven, vrucht is van de in onze zelfbeproeving invloeiende genade van den Heiligen Geest.

Het is de Geest onzes Gods en Hij alleen, die ons uit zijn werkingen en vruchten in ons, van onzen genadestaat vermag te verzekeren.

En alleen de zelfbeproeving, die geschiedt onder het biddend zoeken van zijn leiding, geeft daarom hope van waarachtigheid en zekerheid.

V. K. F.

LITERATUUR EN KUNST.

Dr Eugeen van Oye †

Een dezer dagen is op zeer hoogen leeftijd, 86 jaren oud, tijdens een processie te Ghistel, overleden de Vlaamsche dichter Dr Eugeen van Oye, geneesheer te Ostende.

Tot de in ons land algemeen bekende Vlamingen behoorde hij niet; zijn werk moet trouwens tot een vorige periode der Vlaamsche kunst gerekend worden. Maar wel is hij een historische figuur in de Vlaamsche letterkunde, in tweeërlei opzicht, zelfs en alszoodanig willen we hem een „In Memoriam" wijden, nu hij in den Vlaamschen grond, dien hij zoo van heeler harte liefhad, is ter ruste gelegd.

Eugeen van Oye verdient in de eerste plaats onze aandacht als een der laatst-overgebleven leerlingen van den Vlaamschen Grootmeester, Guido Gezelle. Met Hugo Verriest en Karel de Gheldere behoorde hij tot de meest geliefde jonge vrienden van Gezelle uit diens besten tijd, zijn leeraarschap te Rousselaere. Door den buitengewonen invloed van den meester tot enthousiasme gebracht voor de poëzie en voor de eigen zoete Vlaamsche tale, bleef van Oye, toen hij student in de medicijnen te Leuven geworden was, en ook later als arts te Ostende, liefhebber en beoefenaar van de dichtkunst. En heel zijn leven onderhield hij de oude vriendschap met zijn schoolmakkers van Rousselaere, bleef hij ook met hen — en in 't bijzonder met Hugo Verriest — in geestelijk contact.

Van Oye is derhalve een van die figuren, die in de eerste plaats genoemd moeten worden, als het gaat over „het wonderjaar" van Gezelle, 't jaar 1859, dat met gulden letteren in de Vlaamsche letterkunde-historie staat opgeteekend. Een van hen, die als jongeren de beteekenis verstaan hebben van den eenvoudigen priester-dichter, maar vooral ook, die door hun aanhankelijkheid, hun liefde, hun geestdrift Gezelle hebben bezield en diens arbeid voor hem zelf tot een dagelijksche verkwikking hebben gemaakt. Verriest vertelt, dat van Oye Gezelle's gedichten lezen kon, als deed deze het zelf en dat het een genot was, hem te hooren spreken over en voordragen uit het werk van den meester, zoodat hij na zijn vertrek uit Rousselaere propagandist in woord en daad was van de richting, die Gezelle hem gewezen had. Letten we dan op de bijzondere beteekenis die Gezelle heeft gehad voor de Vlaamsche dichtkunst en voor het geheele Vlaamsche leven, dan is het duidelijk, dat Van Oye, die in het werk van Gezelle met heel zijn ziel heeft meegeleefd, een historische figuur is in de Vlaamsche literatuurgeschiedenis.

Maar nog een tweede element komt daarbij.

In latere jaren, na den oorlog, is Van Oye ook martelaar geweest voor zijn Vlaamsche liefde. Beschuldigd van activisme, is hij gevangen gezet en voor de rechtbank gedaagd. Wel werd hij vrijgesproken — men herinnert zich misschien hoe Hugo Verriest zijn vurige verdediger was — maar hem werd toch het lidmaatschap van de Koninklijke Vlaamsche Academie ontnomen, een bejegening, die hij nimmer heeft kunnen vergeten en die zijn laatste levensjaren heeft verdonkerd. De oorzaak, dat men verdenking jegens hem koesterde, was ongetwijfeld gelegen in de openhartigheid, de weinig omzichtige vrijmoedigheid, waarmede hij voor zijn Vlaamsche gevoelens uitkwam en juist daardoor heeft hij beteekenis gehad in het geding, dat in de geschiedenis der Vlaamsche letterkunde van de laatste jaren zulk een voorname plaats heeft ingenomen.

Zoo is dus Eugeen van Oye een historische figuur, wiens naam verbonden is en blijft aan de krachtige openbaring van den Vlaamschen geest, die de Vlaamsche letterkunde der laatste eeuw heeft bezield.

Als dichter, we zeiden het reeds, behoorde Van Oye tot de oudere periode, die van 1870—1890. Zijn poëzie is een naklank van de toen reeds uitbloeiende romantiek. Daarom ook is er een sterk dramatisch element in, zooals zijn „Balders dood" en „Godelieve van Ghistel" (z'n bekendste werk) bewijzen.

Leerling van Guido Gezelle betoont hij zich vooral in z'n lyrische poëzie. Daaruit spreekt liefde tot en bewondering voor de natuur, erfenis ongetwijfeld